

Het Fonds van algemeene Weldadigheid te Maarssen en Nieuw-Maarsseveen

---

In het jaar 1810 is te Maarssen en Nieuw-Maarsseveen een Fonds van algemeene weldadigheid opgericht. Welke werkzaamheden dit fonds verricht heeft, is maar weinig bekend, maar daar waren „ter besturing en tot uitvoering” dezer werkzaamheden zes Directeuren aangesteld: drie te Maarssen en drie te Nieuw-Maarsseveen.

Op 8 December 1828 werden de vroeger gemaakte verordeningen van dit Fonds gewijzigd, er werd een „reglement” opgesteld, dat als zoodanig in druk is verschenen bij J. G. van Terveen en Zoon te Utrecht in 1829. Uit dit Reglement blijkt, dat aan minvermogenden, „welke uit geen armenkasten” beedeeld werden, levensmiddelen werden uitgereikt, alle genees- en heelkundige hulp toegediend in geval van ziekten of lichamelijke ongesteldheid, wondingen of kwetsingen; de inënting der voorbehoedende pokken bevorderd, behoeftige zwangere vrouwen „door een ervaren vroedkundigen bygestaan.” Insgelijks zullen zoovele kinderen in de school en meisjes in het wollennaaien onderwijs genieten als de kas gedoogen zal. Bovendien zou dit Fonds eerlijke en menschlievende daden beloonen en aanmoedigen; verborgene armoede opsporen en lenigen, en verder alle voorstellen der Deelnemers in dit Fonds ter harte nemen en ten uitvoer brengen. Ziedaar drie artikelen over doel en strekking van het Fonds.

De Directie van het Fonds bestond uit een Directeur, Voorzitter, Secretaris, — Penningmeester, te samen 6 leden. Een der directeuren was belast met beheer voor het Schoolonderwijs en wollen-naaien, een ander met de verzorging der zieken.

Deelnemers betaalden jaarlijks 6 gulden of meer, — zij konden kinderen voordragen om onderwezen te worden, of anderen, die verpleging en geneeskundige hulp noodig hadden. Ieder die één gulden bijdroeg om de inrichting te begunstigen werd tot *Lid* van het Fonds aangenomen.

Zeer uitvoerig behandelt het Reglement „den genees- en heelkundigen bijstand“. De genees- en heelkundigen moesten jaarlijks ten minste 2 gulden aan het Fonds bijdragen en te Maarssen of Nieuw-Maarsseveen woonachtig wezen. Eigenaardige regeling! Zij moesten blijken geven hunner bekwaamheid aan de Directie, moesten aantonen dat zij „bevoegd“ waren. Nog vreemder doet het aan, als wij vernemen, dat zij geen personen tot bijstand en verzorging in ziekte mogen voordragen, maar wel kinderen ter onderwijzing mogen voorstellen. De geneesheer moet ook den Directeur over het verloop der ziekte schriftelijk op de hoogte houden, en in gevaarlijke ziekte dagelijks. Indien de Directeur een consult noodig oordeelt van geneesheer of hoogleeraar, zal de behandelende geneesheer of heelmeester 3 uren te voren gewaarschuwd worden, en dan mondeling of schriftelijk den geroepen hoogleeraar den loop der ziekte en zijn behandeling moeten opgeven. De geneesheeren kunnen ook geen betaling vorderen, maar zullen als de kas het toelaat een belooning genieten. Laat ik nog even wijzen op art. 26:

„Aan den Directeur met het beheer van het Schoolonderwijs en het wollen-naaien belast, zullen de kinderen, met naam en voornaam en woonplaats worden voorgedragen; tevens overleggende een bewijs door geneesheer of heelmeester uitgereikt dat aan deze voorgestelde kinderen de inënting der voorbehoedende pokken met goed gevolg is verrigt, of dat zij de natuurlyke kinderziekte gehad hebben.“

Welke kinderen tot de school werden toegelaten zien wij in art. 31:

„Kinderen tot het ontvangen van onderwijs in de school voorgedragen, zullen niet jonger dan 6 jaren en niet ouder dan 12 jaren zijn; en in het wollen-naaien voorgesteld niet jonger dan 8 en niet ouder dan 14 jaren op dat tijdstip zijn mogen.“

Zooals boven reeds vermeld over het Reglement, zijn het uitvoerigst de artikelen, welke handelen „over den genees- en heelkundigen bijstand“, artikel 35 tot 53. Zij zullen aan de Directie, wanneer deze zulks vordert, blijken moeten geven van bekwaamheid, moeten aantonen, dat zij door een wettige macht tot uitoefening van hun beroep bevoegd zijn verklaard. Dat was natuurlijk tot wring van allerlei charlatans kwak-

zalvers en wouldbe chirurgyns, die er toen nog al vele waren. In gevaarlijke ziekten zullen zij den Directeur dagelijks van den staat der ziekte, wond of kwetsuur schriftelijk moeten kennis geven. Wanneer de Directeur(!) het raadzaam oordeelt om consult te houden met een hoogleeraar of geneesheer, zal de behandelende arts drie uur te voren gewaarschuwd worden om het consult bij te wonen.

Wat de levering van medicamenten betreft, zal de geneesheer deze rekening jaarlijks vóór den 15 Jan. moeten inleveren met de oorspronkelijke recepten . . . zonder invulling van prijs der medicijnen. De directeuren zorgen voor taxatie en betaling binnen den tijd van zes maanden. Wordt de tijd der inlevering overschreden of deze niet zijn ingericht op den voet als voren bepaald, dan . . . zal hij een jaar langer naar betaling moeten wachten. Dan artikel 49 nog over de medicijnen:

„De leveranciers der geneesmiddelen kunnen in allen gevalle vorderen, dat de geneesmiddelen bij hen afgehaald, en de ledige fleschjes of potjes terug bezorgd worden”.

In artikel 50 wordt het hun nog eens uitdrukkelijk aanbevolen, dat de grootste zuinigheid bij de keuze der geneesmiddelen in acht worde genomen; zonder den lijder te benadeelen; dit geldt vooral voor lijders die „niet bedlegerig maar gaande en staande zijn”. Volgens art. 52 behoudt zich de Directie de macht voor om de geneeskundige en heelkundige hulp met de levering der geneesmiddelen voor een vaste prijs aan te besteden! Of deze laatste aanbesteding wel in het belang der patiënten zou zijn, wordt niet uiteengezet. Bij vroeger-eeuwsche bouwwerken waren de aanbestede gedeelten èn wat werk èn wat materiaal betreft niet altijd de beste! Ook al wegens het ontbreken van het daarvoor noodige opzicht.

De Directeuren, die heengingen bij aftreding op 8 December 1828 waren de Heeren G. S. Turk, en N. Bastert Jr. Zij hadden ijvervol, trouw en belangloos aan de oprichting en instandhouding van het Fonds meegewerkt. Op dien datum bestond de Directie uit de Heeren:

- J. M. de Rieux, Eerste Voorzitter.
- W. Huydecoper, tweede Voorzitter.
- F. H. van der Helm, Penningmeester.
- C. van Kerchem.
- G. J. du Marchie Sarvaas.
- J. G. Dolmans, Secretaris.

Op welke wijze en wanneer dit „Fonds” te Maarsssen en Maarsseveen is beëindigd, viel niet na te gaan, — op het Gemeente-Archief was daarover niets te vinden. Misschien duikt nog eens een notulenboek of een ander gedeelte van het Fonds-archief op, waardoor nieuw licht over het weldadigheidswerk der 19e eeuw kan verspreid worden.

Wij hopen het.

A. E. RIENTJES.
